



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1838/2022
23.03.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Јанковић, адвокат из ..., против туженог ЈКП "Букуља" Аранђеловац, чији је пуномоћник Анђела Станишић, адвокат из ..., ради утврђења и чинидбе, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1891/21 од 05.10.2021. године, у седници одржаној 23.03.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1891/21 од 05.10.2021. године, у ставу II, тачке 1. и 3. изреке, па се, у том делу, предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Аранђеловцу П 1526/16 од 21.12.2017. године, ставом 1.изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље, па је утврђено да је тужени извршио заузеће земљишта у површини од 0.08,00 ха на парцели власништво тужиље к.п. бр. ..., уписаној у ЛН бр. .. КО ... и то у мерама и границама наведеним у том ставу изреке, па је тужени обавезан да тужиљи преда у посед и државину земљиште које је заузео у тим мерама и границама, ослобођен од свих постојећих гробница и исто доведе у пређашње стање, а одбијен је део тужбеног захтева тужиље који гласи: "или да тужиљи исплати противвредност заузетог земљишта у износу од 23.525,27 евра у динарској противвредности по најповољнијем курсу, по коме банке откупљују ефективну страну валуту на дан исплате у месту плаћања, са каматом у динарској противвредности коју одређује Народна банка Србије, по истом курсу, почев од дана пресуђења па до исплате", као неоснован. Ставом 2. изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 544.950,00 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж 1891/21 од 05.10.2021. године, ставом I изреке, одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио пресуду Основног суда у Аранђеловцу П 1526/16 од 21.12.2017. године, у делу става првог изреке којим је утврђено да је извршено заузеће дела тужиљине парцеле од стране туженог. Ставом II изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Аранђеловцу П 1526/16 од 21.12.2017. године, у преосталом делу става првог и у ставу другом изреке, тако да гласи: "1. усваја се тужбени захтев тужиље и обавезује тужени да тужиљи исплати противвредност

заузетог земљишта у износу од 23.525,27 евра у динарској противвредности по најповољнијем курсу по коме банке откупљују ефективну страну валуту на дан исплате у месту плаћања, са каматом у динарској противвредности коју одређује НБС по истом курсу, почев од дана пресуђења, па до исплате. 2. одбија се тужбени захтев тужиље да се обавезе тужени да тужили преда у посед и државину земљиште које је заузео, у мерама и границама наведеним у том ставу изреке". Тачком 3., става II изреке, обавезан је тужени да тужили на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 442.267,98 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у преиначујућем делу којом је усвојен тужбени захтев тужиље, тужени је изјавио благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилја је доставила одговор на ревизију туженог.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном делу, у смислу одредбе члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Међутим, у поступку пред другостепеним судом је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. истог Закона, јер другостепени суд није применио одредбу члана 395. Закона о парничном поступку, а то је било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде. На битну повреду поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, учињену у поступку преддругостепеним судом, ревидент основано у ревизији указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је власник к.п. бр. .. уписане у ЛН .. КО ..., у површини од 1.11.50 ха, а та парцела граничи се са к.п. бр. .. уписаној у ЛН .. КО ..., чији власник је Република Србија, а корисник тужени. Вештачењем је утврђено да се тужилјина парцела налази на потесу "ББ", тако што својом западном, северном и већим делом источном страном, се граничи са градским гробљем "ББ", а са јужне стране са магистралним путем Аранђеловац – Топола, док се на северозападном делу парцеле, а према граници са к.п. бр. .. КО ... и к.п. бр. .. КО ..., налази десетак изграђених споменика у чијој близини, са јужне стране је изграђен асфалтни пут ширине око 3 метра, дужине око 54,5 м, који прелази преко к.п. .. . Пут почиње од улаза у гробље, односно од капеле и служи за превоз умрлих од капеле до гробних места на новом делу гробља. Према налазу вештака гробље заузима предметну парцелу тужиље у површини од 264 м², а укупна вредност заузетог земљишта износи 22.525,27 евра.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиље за утврђење постојања заузета њене кат.парцеле од стране туженог и за чинидбу, предају тужили у посед заузетог дела њене парцеле у мерама и границама утврђеним вештачењем, усвојио, а одбио тужбени захтев за исплату противвредности заузетог земљишта у износу од 23.525,27 евра у динарској противвредности, са припадајућом каматом, као неоснован, применом одредбе члана 37. Закона о основама

својинскоправних односа, јер је закључио да тужилца, као власник има право на враћање своје ствари која се налази у фактичкој власти туженог, али да на основу те одредбе Закона, није овлашћена да тражи исплату противвредности непокретности.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби туженог преиначио првостепену пресуду у делу за чинидбу, тако што је усвојио тужбени захтев тужилце и туженог обавезао да јој исплати противвредност заузетог земљишта у износу од 23.525,27 евра у динарској противвредности, са припадајућом каматом, а одбио тужбени захтев тужилце за предају у државину заузетог дела њене парцеле од стране туженог, као неоснован, полазећи од чињенице да је заузети део тужилине парцеле приведен намени, тако да се на њему налазе гробна места покојника, а да разлози пијетета – поштовања према покојницима не дозвољавају да се њихови посмртни остаци откопавају и преносе, без јавног интереса утврђеног у посебној законској процедури, односно из разлога посебно регулисаних законом. Пошто тужени није доказао да је спорни део земљишта експроприсао од тужилце и да га је одузео из њеног поседа у законом прописаном поступку, нити да је за одузети део исплатио тржишну накнаду, другостепени суд је, применом одредбе члана 58. став 1. и 2. Устава Републике Србије и члана 3. Закона о основама својинско-правних односа, туженог обавезао да тужилци исплати противвредност земљишта које је тужилци заузео.

Међутим, при одлучивању побијаним делом пресуде, другостепени суд није имао у виду да је одредбом члана 395. Закона о парничном поступку, прописано да другостепени суд не може да преиначи пресуду на штету странке која се жалила, ако је само она изјавила жалбу.

У конкретном случају, тужилца је из истог чињеничног стања и правног основа истакла два тужбена захтева за чинидбу, тако што је, примарним тужбеним захтевом тражила предају у посед дела своје парцеле који је тужени заузео изградњом гробља, а другим (евентуалним) захтевом је тражила исплату противвредности заузетог земљишта. Пошто се ради о захтевима који се међусобно искључују и пошто је тужилца одредила редослед одлучивања о њима, следи да је, у ситуацији усвајања примарног тужбеног захтева тужилце, одлучивање о секундарном (евентуалном) тужбеном захтеву, беспредметно, јер би суд о њему био дужан да одлучи само онда када нађе да је примарни тужбени захтев неоснован. Међутим, првостепени суд је тужбени захтев тужилце за исплату противвредности заузетог земљишта у износу од 23.525,27 евра у динарској противвредности са припадајућом каматом, одбио јер је закључио да је неоснован, па је другостепени суд, усвајањем тог тужбеног захтева тужилце преиначио првостепену пресуду на штету странке која се жалила, у овом случају туженог који је једини изјавио жалбу и тако учинио битну повреду одредаба парничног поступка на коју ревидент основано у ревизији указује.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је другостепену пресуду, у побијаном делу, укинуо, а укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода, у смислу члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку, потребно је да другостепени суд отклони учињену битну повреду одредаба парничног поступка, да би имао могућност да о жалби туженог донесе нову и закониту одлуку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као изреци донео применом одредбе члана 415. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић